

**SOCIAL- OCH
HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS
BETÄNKANDE 13/2012 rd**

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om avbytarservice för lantbruksföretagare

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 september 2012 en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om avbytarservice för lantbruksföretagare (RP 110/2012 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Riitta Kuusisto, social- och hälsovårdsministeriet
- arbetsmarknadsjurist Anne Kiiski, Kommunarbetsgivarna, även som representant för Finlands Kommunförbund
- jurist Maire Lumiaho, Maa- ja metsätölkoustuottajain Keskusliitto MTK ry
- direktör Antti Huhtamäki, Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt LPA
- ombudsman Raimo Kivineva, Lantbruksavbytarerna rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att lagen om avbytarservice för lantbruksföretagare ändras. Bestämmelserna om ordnande av avbytarservice och ersättning för kostnaderna för avbytarservice preciseras så att de lokala enheter, som svarar för ordnande av servicen, måste fästa allt större uppmärksamhet vid att servicen ordnas på ett ekonomiskt sätt samt vid att lantbruksavbytarernas arbetstid utnyttjas effektivt.

Samtidigt föreslås ändringar i bestämmelserna om skyldighet för lantbruksföretagare som arbetar på samma gård att ta ut semester. Skyldigheten gäller i regel gårdar där antalet husdjur uppgår till högst 20 husdjursenheter i stället för nuvarande 15 enheter. Oberoende av antalet husdjursenheter gäller skyldigheten också de gårdar

där företagarnas sammanlagda arbetstid för nödvändigt arbete som hör till driften av företaget har uppskattats vara högst nio timmar. Om särskilda förhållanden i företaget gör att lantbruksföretagarna inte kan ta semester samtidigt kan de göra det separat precis som nu. Semesterdagar som ska tas ut samtidigt höjs från 16 till 20.

Bestämmelsen om timavgift som tas ut för vikariehjälp föreslås bli ändrad så att grunddelen höjs från nuvarande en euro till tre euro. Den divisor som inverkar på den del av avgiften som är bunden till arbetsinkomst enligt lagen om pension för lantbruksföretagare ändras från 5 000 till 6 000.

Därtill föreslås en precisering av bestämmelsen om vikariehjälp på grund av vuxenutbild-

ning. Vikariehjälp som är begränsad till högst 15 dagar per år ska bara kunna beviljas för vuxenutbildning som hänför sig till lantbruksföretagsverksamhet.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2013 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2013.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Det primära målet med propositionen är att genomföra de kostnadsbesparingar som ingår i det justerade rambeslutet om statsfinanserna 2013—2016 och att dämpa de hotande kostnadsökningarna i avbytarservice för lantbruksföretagare. Besparingar föreslås bli genererade genom att större inkomster från avgifter för vikariehjälp och effektivare användning av avbytarnas arbetstid. Vidare förutsätts de lokala enheterna tillhandahålla kostnadseffektiv avbytarservice och utnyttja avbytarnas arbetstid effektivt.

Med avseende på lantbruksföretagarnas arbetshälsa och välbefinnande i arbetet är det angeläget att propositionen inte reducerar deras rätt till semester eller rätt till avbytarservice. Höjd avgift för vikariehjälp kan i och för sig leda till att färre anlitar service, men de ändrade avgiftskriterierna uppmuntrar i sin tur företagarna att satsa på att den arbetsinkomst som ligger till grund för social trygghet är tillräckligt hög.

I ett flertal sammanhang har utskottet påpekat att deltidsarbetet bland avbytarna bör minska

och yrket bli mer attraktivt (ShUB 5/2007 rd, ShUB 45/2009 rd). I dagsläget är hälften av de kommunala lantbruksavbytarna deltidsanställda. Regeringen föreslår att skyldigheten att ta semester samtidigt höjs från 16 till 20 dagar för lantbruksföretagare som arbetar i samma företag. Tanken är dels att behandla företagarna mer jämlikt, dels att utnyttja avbytarnas arbetstid effektivare. Därmed kommer deltidsarbete bland avbytarna att minska. De lokala enheterna verkställer lagen och även de bör eftersträva rutiner som möjliggör heldagsarbete för avbytare, understryker utskottet. Det förbättrar tillgången till avbytare.

Utskottet föreslår att lagförslaget godkänns med vissa tekniska ändringar. På grund av 15 § måste hänvisningen i 16 § och 35 § 2 mom. 3 punkten ändras.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget med ändringar:

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om avbytarservice för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om avbytarservice för lantbruksföretagare (1231/1996) 7 e § 1 mom., 15 §, 16 b § 1 mom., 17 och 27 § samt 35 § 2 mom. 1 och 3 punkten,
av dem 7 e § 1 mom. sådant det lyder i lag 1135/2001, 15 § sådan den lyder delvis ändrad och 16 b § 1 mom. i lag 1161/2010, 17 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1101/1999 och 27 § sådan den lyder i lag 998/2008, samt
fogas till lagen en ny 17 a § som följer:

7 e och 15 §
(Som i RP)

16 b § (Ny)

Avgiftsbelagd avbytarhjälp

Den lokala enheten kan ordna avgiftsbelagd avbytarhjälp för en semesterberättigad lantbruksföretagare mot den avgift som avses i 28 § 1 mom. för högst 120 timmar per kalenderår. I så fall får servicen inte äventyra ordnande av semester eller vikariehjälp och den får bara genomföras av en avbytare som regelbundet utför avbytararbete i den lokala enhetens tjänst eller en avbytare som avses i 15 § 2 mom. 2 punkten.

17, 17 a och 27 §
(Som i RP)

35 §

Kostnader för avbytarservice som berättigar till ersättning av staten

— — — — —
Såsom kostnader enligt 1 mom. ersätts

— — — — —
3) kostnaderna för köp av tjänster som avses i 15 § 2 mom. 2 punkten till högst det belopp som motsvarande utgifter för avlöning av och andra förmåner till avbytare som står i arbetsavtalsförhållande till den lokala enheten ger upphov till och som ersätts enligt 1 punkten. (Nytt)
— — — — —

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Helsingfors den 10 oktober 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Anneli Kiljunen /sd
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Sanni Grahn-Laasonen /saml
Arja Juvonen /saf
Laila Koskela /saf
Merja Kuusisto /sd
Sanna Lauslahti /saml

Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
Hanna Mäntylä /saf
Annika Saarikko /cent
Hanna Tainio /sd
Lenita Toivakka /saml
Anu Vehviläinen /cent
Ulla-Maj Widenroos /sv.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.

RESERVATION 1***Motivering***

Regeringen vill göra kostnadsbesparingar för avbyttjänsten för lantbruksföretagare. Ett villkor är enligt regeringen att besparingarna görs utan att lantbruksföretagarnas rätt till avbyttjänst försämras. I stället ska besparingar framför allt göras genom att företagarna tvingas att ta ut fler semesterdagar samtidigt. Lantbruksföretagarna har emellertid framhållit att semesterretten är personlig och att de själva måste få bestämma var de tar ut semester. Vi Sannfinländare kan inte acceptera att förslaget att höja antalet semesterdagar som måste tas ut samtidigt från 16 till 20.

Vidare kan vi inte heller godta att grunddelen för timavgiften för vikariehjälp höjs från en till tre euro eftersom höjda avgifter minskar benägenheten att anlita hjälpen. Allra mest belastas de gårdar som anlitar hjälpen mest av höjningen, alltså lantbruksföretagare som drabbas av sjukdom eller som har småbarn. Vi vill också påpeka att propositionen strider mot synpunkterna i arbetsgruppen för att förbättra lantbruksföretagarnas välbefinnande i arbetet och förlänga arbetslivet. Bestämmelsen om vuxenutbildning ändras också, vilket innebär att företagarna bara kan få vikariehjälp för vuxenutbildning som

hänför sig lantbruksföretagande. Det utesluter utbildning i välbefinnande i arbetslivet och samhällspåverkan trots att de kan vara viktiga för att de ska må bra. Vi Sannfinländare anser att lantbruksföretagarnas rättigheter försämras av detta.

Propositionen slopar de lokala enheternas skyldighet att anställa ett adekvat antal avbyttare och lagen kommer bara att föreskriva att vikariehjälp ska ordnas flexibelt och kostnadseffektivt. Det ger anledning att tro att avbyttarna får större arbetsbörda och då kommer också deras välbefinnande i riskzonen. Förslaget strider alltså mot social- och hälsovårdsutskottets tidigare synsätt, alltså att det krävs åtgärder för att göra arbetet mer attraktivt om man ska kunna trygga tillgången till avbyttare. Följaktligen kan vi Sannfinländare inte godta regeringens proposition eftersom den försämrar välbefinnandet i arbetet för både lantbruksföretagare och avbyttare och därmed på sikt urholkar det eftersträfvade sparmålet.

Förslag

Vi föreslår att

lagförslaget avslås.

Helsingfors den 10 oktober 2012

Arja Juvonen /saf
Laila Koskela /saf
Hanna Mäntylä /saf

RESERVATION 2***Motivering***

Regeringen föreslår att lagen om avbytar-service för lantbruksföretagare ändras. Därmed vill regeringen spara kostnader och dämpa de hotande kostnadsökningarna i avbytar-service. Besparingarna ska göras genom att det tas in mer pengar på avgifterna för vikariehjälp och genom att avbyternas arbetstid utnyttjas effektivare.

Vi kan inte godta regeringens ändringar i tillgången till och priset på vikariehjälp för lantbruksföretagare. Föjaktligen föreslår vi att lagförslaget avslås. I en tid då lönsamheten inom jordbruket är i botten och man bör investera i lantbruksföretagarnas välbefinnande är den här typen av förslag ogenomtänkta och obefogade. Dessutom strider de mot regeringens löften att förbättra villkoren för lantbruksföretagare och mot regeringsprogrammet som ger löften om att arbetet i arbetsgruppen för avbytar-service ska fortsätta.

Vi välkomnar att regeringen vill att avbytar-service ska ordnas så kostnadseffektivt som möjligt. Överlag är åtgärder för att effektivisera och rationalisera ägnade att trygga verksamheten och bästa möjliga service.

Regeringen höjer skyldigheten för lantbruksföretagare som arbetar på samma gård att ta ut semester samtidigt från 16 till 20 dagar. Lagen tillåter visserligen att de gällande bestämmelserna tillämpas på vissa villkor, men det är ett undantag från den nya huvudregeln. Propositionen försämrar alltså lantbruksföretagarnas möjligheter att ta ut sin lagstadgade semester. Lagändringen inskränker lantbruksföretagarnas självbestämmanderätt.

Också kriterierna för timavgiften för vikariehjälp ska ändras. Grunddelen för avgiften höjs från en till tre euro. Det kan förefalla lite men både principiellt och praktiskt sett har vi att göra med en betydande fråga. I ett läge då lönsamheten inom jordbruket sätts på prov i flera hänseenden och företagarna vid exempelvis sjukdom eller familjeledighet sällan kan välja om de behöver vikariehjälp eller inte kan vi inte ska säga ja till förslaget — inte ens med hänvisning till kostnadsbesparingarna.

Förslag

Vi föreslår

att lagförslaget avslås.

Helsingfors den 10 oktober 2012

Juha Rehula /cent
Anu Vehviläinen /cent
Annika Saarikko /cent